

KOMMENTÁR

Megkerülhetetlenek? Drónok döntötték el az elmúlt évek legjelentősebb reguláris háborúját

Örményország és Azerbajdzsán fegyveres konfliktusa a hegyi-karabahi enklávé megszerzéséért több évtizede tartó, hullámszó intenzitású konfliktus, amelynek – lezártnak tekinthetőségében ugyan vitatható – végkifejlete az elmúlt hónapok harccselekményeivel kezd realizálódni.

A hidegháborút követő években a gyakorta etnikai harcokká szélesedő nemzeti mozgalmak egyaránt árnyékkolták meg a délszláv térséget és sodorta többek között az örmény és az azeri posztszovjet államokat a hadviselés felé. Hegyi-Karabah térségében mind az Azerbajdzsántól elszakadás bojkottálása, mind az Örményországhoz való csatlakozás vágya elérte a Szovjet-Unió végnapjain a kellő támogatottságot ahhoz, hogy a két ország 1988 és 1994 között egy ugyan hadüzenet nélküli, de a hagyományos hadviselés minden kritériumát kimerítő háborút folytasson. Mire 1994-ben a felek Moszkvában fegyverszünetet kötöttek, közel harmincezer ember vesztette életét és több mint egymillióan menekültek el a háború és a genocídium elől. Összességében Örményország katonai előnye volt jelentősebb, ami az elfoglalt területek méretében és az áldozatok eloszlásában is fölényesen megmutatkozott, majd Azerbajdzsán képességeinek elmaradását egy 2016-ban vívott eredménytelen határháború is megpecsételte.

2020. őszén a konfliktus kiújult, azonban a korábbi erőviszonyokat jelentős fordulatok rúgták fel, amelynek eredményeképpen az örmények lényegében minden addig szerzett stratégiai jelentőségű eredményüket elvesztették a területen és ebben az előnytelen helyzetben kényszerültek bele egy békeszerződésbe, amelyet szintén Moszkvában írtak alá. A békeszerződés megkötése óta kisebb, irreguláris összecsapások következtek be, valamint az azeri hadsereg egy orosz katonai helikoptert is kilőtt Örményország területén, így nem lehet kétséget kizáróan megállapítani, hogy egy lezárt konfliktus lassan csillapodó utóregéseiről, vagy a békeszerződés elkerülhetetlen kudarcáról van-e szó.

Tény, hogy az azeri haderő a 2016-os eredménytelenség óta a védelmi képességeinek olyan irányú fejlesztését vitte sikerre, amely alapjaiban változtathatja meg a térségben betöltött szerepét és egyúttal rámutat szövetségi rendszerének egyes pontjaira is. Azerbajdzsán a védelmi kiadásainak jelentékeny részét fordította török és izraeli drónok beszerzésére, amelyek egyszerre mutatkoztak – mára már definitív kritériumnak számító – költséghatékony, az áldozatok számát minimalizáló és eredményes megoldásnak. Az effektivitást jellemzi, hogy az örmény oldalon számos légvédelmi rakétarendszer, többszáz harckocsi, teherautót és dzsip, valamint tüzérségi eszköz és rakétavető semmisült meg a drónok által, valamint olyan stratégiák kerültek alkalmazásra, amelyek képesek voltak az örmény haderő utánpótlási vonalait szisztematikusan ellehetetleníteni.

A hegyi-karabahi háború jelenlegi fejezete egyrészt megmutatja, hogy a reguláris hadviselés ideje minden látszat ellenére sem járt le teljesen, másrészt rávilágít a térségben formálódó erőviszonyokra, Oroszország mellett

Törökország és Izrael kiemelt tényezőként való jelenlétére. Mindkettő jelzi továbbá, hogy a drónok a jövőben nem csak a terrorizmus elleni küzdelem, a felderítés vagy egy állam védelmi és biztonsági működésének mozzanataiban vált megkerülhetlenné, hanem a legkomolyabb harctéri képességek kiiktatására messzemenően alkalmas, költségeket és emberveszteségeket redukáló fegyverként óhatatlanul veszik át a jövőben számos évtizedes múlttal bíró megoldás helyét. Elképzelhető-e egy olyan akárcsak középtávú védelmi tervezés, amely fegyveres konfliktusok esetére nem számol ezzel?

<https://www.nytimes.com/2020/12/01/world/europe/nagorno-karabakh-putin-armenia-azerbaijan.html?action=click&module=Top%20Stories&pgtype=Homepage>

<https://www.csis.org/analysis/air-and-missile-war-nagorno-karabakh-lessons-future-strike-and-defense>

https://www.washingtonpost.com/world/europe/nagorno-karabakh-drones-azerbaijan-armenia/2020/11/11/441bcbd2-193d-11eb-8bda-814ca56e138b_story.html

AZ ELMÚLT HÓNAP HÍREI

Német nemzetbiztonsági reform folyamatban (EN)

Májusban a német alkotmánybíróság alkotmányellenesnek találta, hogy a vonatkozó törvényi szabályozás kevés beépített védelmet nyújt lehallgatások ellen a nem Németországban dolgozó, nem német állampolgár újságírók vonatkozásában. Annak érdekében, hogy a BND ne tevékenykedjen megfelelő szabályozási háttér nélkül, a német kormány módosító tervezetet nyújtott be, de ezekkel szemben is merültek fel kritikák.

<https://opiniojuris.org/2020/11/19/two-steps-back-germanys-revised-foreign-intelligence-service-law-is-still-hurting-press-freedoms/>

Vezető iráni atomtudós célzott likvidálása (EN)

Absard városánál végzetes kimenetelű támadás érte Mohsen Fakhrizadeh konvoját. A támadásban többen is meghaltak, az elkövetéssel Izraelt gyanúsítja az iráni vezetés.

<https://www.nytimes.com/2020/11/27/world/middleeast/iran-nuclear-scientist-assassinated-mohsen-fakhrizadeh.html>

Tervek a NATO reformálására (DE)

A NATO főtitkára által összeállított szakértői csoport egyik javaslata nehezítené a nemzeti vétók alkalmazását a szövetségi döntéshozatal hatékonyabbá tételére.

<https://www.spiegel.de/politik/ausland/nato-expertengremium-legt-reformempfehlungen-vor-a-9e9f351c-1b78-4d72-80a1-806e1250af98>

Az USA hivatalosan is kilépett a Nyitott Égbolt Egyezményből (EN)

November 22-vel az Egyesült Államok májusi előrejelzésének megfelelően ténylegesen kilépett az egyezményből.

<https://www.janes.com/defence-news/news-detail/us-formally-withdraws-from-open-skies-treaty>

Háborús bűncselekmények miatt kerültek eljárás alá ausztrál különlegesek (EN)

Afganisztáni bevetéseik alatt a civil lakosság ellen elkövetett emberölések miatt indult eljárás és részletes vizsgálat az ausztrál SASR egyes tagjai ellen.

<https://www.defenseone.com/ideas/2020/11/theres-no-easy-fix-australias-special-forces-culture/170215/>

AJÁNLÓ

A civil társadalom, mint a hibrid fenyegetések egyik hadszíntere (EN)

A Hibrid Kiválósági Központ stratégiai elemzése rávilágít, hogy jelentős részben a közösségi média miatt a civil társadalom hadszíntérré változott.

<https://www.hybridcoe.fi/publications/hybrid-coe-strategic-analysis-25-strategic-citizens-civil-society-as-a-battlespace-in-the-era-of-hybrid-threats/>

Szerkesztők:

Dr. Vikman László főhadnagy
Dr. Spitzer Jenő hadnagy

Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság

Elérhetőségek:

1055 Budapest, Markó u. 27. III. em. 15-17/A.
Levelezési cím: 1525 Bp. Pf. 728.
Telefon: +36 (1) 332-5930/313
Fax: +36 (1) 332-5930/238
E-mail: hadijog[kukac]hadijog.hu

2021. január 5.

A hírlevélben foglalt vélemények, állásfoglalások nem tükrözik sem a Magyar Katonai és Hadijogi Társaság, sem a Honvédelmi Minisztérium, sem a Magyar Honvédség hivatalos álláspontját. Az idézett honlapok és hivatkozások a nyílt Interneten elérhetők, dominánsan az EU és a NATO szövetséges országok területén működnek, megfogalmazott állításaikkal, tartalmukkal kapcsolatban a szerkesztők szakmai és világnézeti forráskritikát javasolnak. A Memorandum elsődleges célja a figyelemfelhívás, gondolatébresztés és tájékoztatás a katonai jog és hadijog tekintetében is releváns témákban.